

Yhteyshenkilö
Soile Turkulainen
Puhelin
010 33 31525
Matkapuhelin
040 5724001
Sähköposti
soile.turkulainen@afry.com
Pvm.
22/07/2020
Projektiviite
101012579

Vastaanottaja
Lappeenrannan kaupunki

Mattilan asemakaavamuutoksen luontoselvitys

1 Johdanto

Tämä luontoselvitys on tehty Lappeenrannan kaupungin Mattilan kaupunginosaan asemakaavamuutosta varten. Selvityksessä kartoitettiin lähtötietojen ja maastokäynnin perusteella alueen luonnon ympäristön nykytila sekä mahdolliset luontoarvot. Selvityksen teki biologi FM Soile Turkulainen AFRY Finland Oy:stä.

2 Selvitysalue

Selvitysalue sijaitsee Lappeenrannan kaupunkikeskustan lounaispuolella Mattilan kaupunginosassa (kuva 1). Länsiosassa on omakotitaloja Mattilantien ja Koppelontien varressa. Itäosassa selvitysalueeseen kuuluvat osittain Matinpuiisto ja Metsonpuisto.

Kuva 1. Selvitysalueen rajausta ajantasa-asetuksen asemakaavan kaavakartalla (punainen aluerajaus). Kuva: Lappeenrannan kaupunki.

3 Menetelmät

Kaavamuutosalue sisältyi vuosina 2017 ja 2018 tehtyyn Mattilan ja Mäntylän asemakaavan luontoselvitykseen (Pöyry Finland Oy 2018). Aikaisemman selvityksen tietoja täydennettiin ja tarkistettiin 3.6.2020 tehdyllä maastokäynnillä. Muina tietolähteinä käytettiin Suomen ympäristökeskuksen kartta- ja ympäristötietopalveluja sekä Eliölajit-tietojärjestelmän havaintotietoja uhanalaisista lajeista (SYKE 2020 ja 2019). Lisäksi tarkistettiin Suomen Metsäkeskuksen (2016) tiedot metsälakikohteista ja Laji.fi-palveluun (2020) talletetut lajihavaintotiedot.

Luontoselvityksessä pyrittiin kartoittamaan erityisesti seuraavat maankäytön suunnittelussa huomioon otettavat luontokohteet:

- luonnonsuojelulain (29 §) suojellut luontotyytit
- vesilain (2 luku 11 § ja 3 luku 2 §) luonnontilaisina säilytettävät vesiluontotyytit ja purot
- metsälain (10 §) erityisen tärkeät elinympäristöt
- uhanalaisten lajien (luonnonsuojeluasetuksen liite 4, *Hyvärinen ym. 2019*) ja luontodirektiivin IV liitteen lajien (luonnonsuojeluasetuksen liite 5, *Sierla ym. 2004, Nieminen & Ahola 2017*) kasvupaikat ja elinympäristöt
- uhanalaiset luontotyytit (*Kontula & Raunio 2018*)
- muut luonnon monimuotoisuuden kannalta huomionarvoiset kohteet

4 Luonnonympäristön yleispiirteet

4.1 Geologia, vesistöt ja pohjavesialueet

Selvitysalue sijaitsee ensimmäisen Salpausselän alueella reunamuodostuman etelärinteessä (*GTK 2020*). Maasto on pohjoisosassa Koppelontien kohdalla noin tasolla +102 m mpy ja eteläosassa Matinpuiaston kohdalla tasolla +90-95 m mpy. Kallioperä on rapakivigraniittia (*GTK 2020*). Ihalaisten kalkkikiviesiintymä ja kaivosalue sijaitsevat noin 400 metrin päässä itäpuolella.

Selvitysalue sijaitsee kahden pohjavesialueen rajalla (*SYKE 2020*). Mattilantien ja Koppelontien risteuksen pohjoispuoli sijaitsee vedenhankintaa varten tärkeäksi luokitellulla I luokan pohjavesialueella Huhtiniemi A (0540501A). Huhtiniemen pohjavesialue on osa ensimmäiseen Salpausselkään kuuluvaa laaja-alaista reunamuodostumaa. Pohjavesialueen A-osan kokonaispinta-ala on 11,78 km², muodostumisalueen pinta-ala 9,59 km² ja arvio muodostuvan pohjaveden määrästä 6310 m³/d. Risteuksen eteläpuolen Matinpuiasto ja Metsopuisto sijaitsevat III luokan pohjavesialueeksi luokitellulla Lappeenrannan keskusta-Lauritsala -pohjavesialueella (tunnus 0540510). Pohjavesialueen pinta-ala on 12,88 km², muodostumisalueen pinta-ala 10,2 km² ja arvio muodostuvan pohjaveden määrästä 3500 m³/d. Pohjaveden pinta on kummallakin alueella syvällä.

Selvitysalueen sijaintipaikka on Viipurinlahteen laskevan Hounijoen vesistöalueen Suomen puoleisessa osassa Rakkolanjoen yläosan alueella (6.022) (*SYKE 2020*). Pintavesien virtaussuunta on kaakkoon Ihalaisen kaivosalueen suuntaan ja edelleen Rakkolanjokeen.

4.2 Kasvillisuus

Matinpuiasto on asutuksen keskellä sijaitsevan noin neljän hehtaarin metsäalue. Selvitysalueella sijaitseva itäosa on kesäkuussa 2020 tehdyn tarkistuskäynnin perusteella ennallaan verrattuna vuoden 2017 selvitykseen (*Pöyry Finland Oy 2018*). Itäosan kautta kulkee kevyen liikenteen väylä (kuva 2), ja eteläreunalla on syvä, kuiva oja.

Alun perin metsäalue lienee ollut puustoista korkea, mutta ojat ja ympäristön rakentaminen ovat kuivattaneet sen. Puusto on varttunutta ja yhdessä pensaskerroksen kanssa melko tiheää. Alueella kasvaa järeitä mäntyjä ja koivuja sekä niiden lisäksi nuoria vaahteroita, raitoja ja pihlajia sekä yksittäisiä haapoja ja tervaleppiä. Metsän pohjaa peittää paikoin lehtikarhike ja paikoin kasvaa mm. kieloa, mustikkaa, vadelmaa, voikukkaa, salokeltanoa ja metsäkortetta (kuva 3). Pihojen reunaan on levinnyt vuohenputkea. Myös koristepensaita pensasangervoa, pensaskanukkaa ja kiiltotuhkapensasta on levinnyt pihosta. Pensaskerroksessa on myös yksittäisiä tuomia sekä punaherukka-, lehtokuusama- ja taikinamarjapensaita ja yksi pieni metsälehmus. Maaperän kuivuessa monista puista ovat paljastuneet pintajuuret. Koillisreunalla on kuivempi mäntyvaltainen kumpare, joka jää pääosin selvitysalueen ulkopuolelle.

Kuvat 2 ja 3. Kuva eteläosan metsikön läpi kulkevan kevyen liikenteen kohdalta ja aluskasvillisuutta metsikön eteläosassa.

Selvitysalueen koilliskulma Metsonpuiston eteläreunalla on kallioista aluetta, jossa kasvaa harvaa ja melko järeää ja iäkstä mäntytuustoa. Kenttäkerroksessa on puolukkaa, sianpuolukkaa ja kieloa. Kuivassa kadunreunassa kasvaa vähän hietakastikkaa, siankärsämöä, harmiota ja ahokissankäpälää. Ahokissankäpälä on arvioitu uhanalaisuusarvioinnissa silmälläpidettäväksi lajiksi (NT) (Hyvärinen ym. 2019). Kadun varteen on levinnyt myös komealupiinia. Komealupiini kuuluu niihin kansallisesti haitallisiksi luokiteltuihin vieraslajeihin, joiden kasvatusta on kielletty 1.6.2022 lähtien (Valtioneuvoston asetus vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta 704/2019). Pihojen kohdalla kadun reunat ovat hoidettuja.

4.3 Eläimistö

Selvitysalueen kohdalta ei löytynyt merkkejä liito-oravista asemakaavan luontoselvityksessä keväällä 2017 (Pöry Finland Oy 2018). Matinpuistossa kasvaa muutamia haapoja, mutta niiden alla ei havaittu papanoita. Lähelle selvitysalueen lounaisreunaa sijoittuva järeähkö haapa tarkistettiin myös maastokäynnillä kesäkuun alussa 2020, eikä sen alla ollut papanoita. Metsäalue ei ole tyyppisintä liito-oravan elinympäristöä, vaikka siellä kasvaakin yksittäisiä isoja lehtipuita. Lähin asemakaavan luontoselvityksessä todettu liito-oravaelinpiiri sijaitsee noin 400 metrin päässä lounaassa. Selvitysalueen kautta ei ole arvioitu olevan liito-oravien liikkumisyhteyttä sen suuntaan. Selvitysalueen eläinlajisto on todennäköisesti tavanomaista. Linnuista alueella havaittiin vuonna 2017 lehtimetsien lajeja kuten sirittäjä sekä ja punakylki- ja räkätirastaita.

Selvitysalueella sijaitsevalta pihalta on kirjattu vuosina 2007–2009 valorysäpydyksistä havainnot ahokätkökääriäisestä ja jaloruskoyökkösestä (SYKE 2019). Ahokätkökääriäinen on arvioitu uhanalaisuusarvioinnissa erittäin uhanalaiseksi (EN) lajiksi, mutta jaloruskoyökkönen arvioitiin viimeisimmässä arvioinnissa elinvoimaiseksi (Hyvärinen ym. 2019). Ahokätkökääriäisen elinympäristöä ovat niityt ja kedot, eikä niitä esiinny selvitysalueella tai lähiympäristössä. Todennäköisesti perhosen elinympäristöt ovatkin muualla Lappeenrannassa, esimerkiksi hyvänä paahdeympäristöinä tunnetulla lentokentän alueella.

5 Arvokkaat luontokohteet

Selvitysalueelle ei sijoitu arvokkaiksi arvioituja luontokohteita.

6 Johtopäätökset

Selvitysalueella ei ole maankäytön suunnittelussa erityisesti huomioon otettavia luontoarvoja. Metsonpuiston eteläreunassa on suositeltavaa säilyttää mahdollisuuksien mukaan vanhaa mäntytuustoa. Suunnittelussa ja rakentamisessa tulee ottaa huomioon, että alue sijoittuu I ja III luokan pohjavesialueille.

7 Lähteet

Geologian tutkimuskeskus GTK 2020. Maankamara-karttapalvelu. Maaperäkartta 1:20 000/1:50 000 ja kallioperäkartta 1:200 000. <http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomenlajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Laji.fi 2020. Suomen lajitietokeskus. www.laji.fi.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepäkot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Pöyry Finland Oy 2018. Mattila–Mäntylän asemakaavan luontoselvitys.

Suomen metsäkeskus 2016. Tiedot metsälain 10 § kohteista, ympäristötukialueista ja muista arvokkaista elinympäristöistä. 05/2016. Maankäytön suunnittelua varten käyttöön saatu aineisto.

Suomen ympäristökeskus SYKE 2019. Uhanalaisten lajien havaintorekisteritiedot. Paikkatietoaineisto 10.9.2019.

Suomen ympäristökeskus SYKE 2020. Ympäristökarttapalvelu Karpalo ja ympäristötietojärjestelmä Hertta. http://www.syke.fi/fi-FI/Avoin_tieto/Karttapalvelut ja http://www.syke.fi/fi-FI/Avoin_tieto/Ymparistotietojarjestelmat.

Vieraslajit.fi 2020. Vieraslajiportaali. <https://vieraslajit.fi/>.